

**Poznámky Ladislava Hejdánka k návrhu Jana Šimsy na sérii neoficiálních vzdělávacích seminářů
(Soukromá akademie Jana Patočky)**

Ladislav Hejdánek

◆ poznámky, česky, vznik: 1977

◆ notes, Czech, origin: 1977

Připomínky a poznámky k myšlence SAJPu [1977]

1. „začít skromně, ale co nejdřív“: naprosto souhlasím. Jde vskutku o první zkušenosti; důležité bude zejména přijetí a reagování ze strany frekventantů. Nicméně bude třeba si stále vyjasňovat perspektivy.
2. Sám vidím perspektivu (osnovnou) ve vytváření jakési „druhé kultury“ vedle a proti oficiální. Jsem přesvědčen, že to není problém lokální, nýbrž univerzální, celosvětový. Ovšem právě u nás jsme téměř zcela na začátku (třeba na rozdíl od Poláků apod.)
3. Konkrétní okolnosti však dodávají podniku politickou specifičnost. Bude to krok k uplatnění dalšího práva, zakotveného v Paktech.
4. Navrhuji, aby bylo stanoveno ústřední téma roku, které by vnitřně spojovalo rozmanitost všech výkladů a zejména rozhovorů o předneseném. (Navrhuji: jak se realizuje a jak sám sebe poznává člověk 20. století.)
5. Jednotlivé výklady musí splnit dvojí základní úkol: 1) výrazně poukázat na široké kontexty (tj. prakticky na smysl obecného vzdělání) a 2) umožnit frekventantům (dále f-ům) orientaci v rozpoznání, do čeho se studijně chtějí pustit.
6. Z povahy věci a vůbec možností vyplývá, že těžiště musí být v intenzivním osobním studiu. Výklady musí především inspirovat a vést. Proto také hlavní význam pracovních setkání bude v rozhovorech, dotazech, v náznacích seminární práce apod.
7. Přednášející by měli vypracovat soupis odborné četby (včetně jejího postupu), a to a) jako nezbytného základu, b) jako další cesty. Pokud něco takového v některých oborech nebude možné nebo jenom v nedostatečné míře (to se týká především základních textů, které musejí být jazykově dostupné), měla by být postupně vypracována skripta (ať už překlady, výtahy nebo úplně nové texty).
8. Každé setkání by mělo být vposledu nějak textově zachyceno (i když většinou zkráceně), aby mohlo sloužit v dalším jako studijní text.
9. Mám dojem, že setkání bude moci být alespoň zpočátku podstatně méně než předpokládá první návrh (nikoliv tedy 20–40 seminářů za semestr, ale zhruba 5 víkendových dvoudenních setkání, jež mohou být ovšem proložena pracovními schůzkami bez lektorů, ale pod vedením zkušenějších frekventantů – jakási samospráva tu bude velmi funkční).
10. Pokud se jednotlivých setkání zúčastní víc než jeden lektor, lze podle možností doporučit jejich účast společnou a také společné téma (tedy jakési „zdvojování“); to je velmi užitečné pro srovnání různých metod odborného přístupu, které je po mém soudu ještě důležitější než recepce věcných znalostí. (Může být základem vlastní práce.)
11. Základní setkání by měla být doporučena všem („společný základ“). K diferenciaci bude možno a nutno přistoupit zčásti v druhém roce, zejména však po druhém roce.
12. Jednou ročně – pokud okolnosti dovolí – doporučuji uspořádat několika denní „symposium“ na užší téma, kde by byly v praxi aplikovány přístupy jednotlivých odborníků v konfrontaci. (Ovšem problém místa.)
13. V prvním roce bychom mohli počítat s 10 setkáními (a přibližně i tématy). Každý obor by obsadil jedno, jen historie a filosofie dvě setkání. (Návrh v dodatku.)
14. Po prvních zkušenostech a po jistém seznámení a sblížení mezi lektory a frekvententy by bylo žádoucí alespoň v preferovaných případech navázat užší pracovní kontakty a vybrané schopné adepty pověřovat zprvu tematickými, později však i pedagogickými úkoly (a připravovat vydělení „lyceí“, co možná silně decentralisovaných).
15. Perspektivně by bylo dobře uvažovat o jakýchsi výročních sbornících převážně s pracemi frekventantů (nebo dokonce o častějších nepravidelných číslech).

16. V případě příznivého vývoje okolností bude třeba se postupně přibližovat stylu práce, běžnému na školách obojí úrovně.

17. Od počátku je třeba ostře vidět nebezpečí zlomkovitosti, útržkovitosti, které s sebou nese navržený styl. Lektorům bude třeba připomínat, aby se všemožně snažili jak ve výkladech, tak v rozhovorech zejména tomuto nebezpečí čelit opakovanými poukazy k dalším kontextům.

18. Podaří-li se zachovat tuto zásadu, vidím v tom průlom do současného školského systému všeobecně (na celém světě) a zároveň hráz proti izolovanosti specialistů.

Dodatek: 1. ročník

(Pozn.: obsahový materiál volí přednášející svobodně; násl. není předmět.)

A:

1. Historik: charakteristika 19. a 20. století, důraz na starší evropské kontexty; kulturní a polit. vývoj; věda, technika; nacionalismy, ideologie; rozpad starých struktur a pokusy o světovou integraci

2. Ekolog: druhotné důsledky průmyslové aktivity, ohrožená biosféra; příroda a přírodní prostředí; životní prostředí člověka, společenské prostředí z hlediska ekologického

3. Psycholog: rozpad velké rodiny, rozpad malé rodiny, izolovaný jedinec, „osamělý dav“; vykořeněnost, ztráta tradice, rozbití „duševního prostředí“, ohrožená psychika

4. Kunsthistorik: umění jako projev vnitřního přetlaku a jako pokus o životní „doplnění“; umění jako výraz situace v hloubce, jako obraz a kritika rozpadu a desintegrování života

5. Filozof: systematická reflexe, kritické myšlení, tematizace integrity životních aktivit, existence; filozofie a věda (vědy); individuální a společenské dimenze životního zakotvení

B:

1. Ekonom: emancipovanost ekonomických procesů a struktur z „lidského světa“ a pokusy o jejich opětovné ovládnutí; problémy inteligentního řízení a politické předpoklady realizace projektů; podstata pokusů o přebudování ekonomických struktur (socialismus)

2. Sociolog: socializovanost člověka; společenská skutečnost řeči, kultury, technických struktur (všeho druhu); individuální a společenské vědomí; agresivita a její kultivace; socializovaná svoboda

3. Literatura: řeč, jazyk, písemnictví; individuální a společenské „bytí“ skrze slovo, skrze literaturu; jak se člověk 20. století stává sám sebou skrze literaturu a jak se v ní poznává; podstata básnického svědectví o člověku dneška a svědectví člověka dneška o sobě

4. Filozof: postavení člověka ve světě (a – v kosmu, b – v lidském světě); životní orientace ve vztahu k bytí a praxi; filosofie jako metoda a jako život; konec epochy, zrod nového myšlení ve spojení s novou životní orientací; „uzlové“ problémy současnosti; místo filozofie v individuálním a společenském životě

5. Historik: co to jsou dějiny, otázka přístupu k nim; podstatné a okrajové v dějinách; čím je vytvářena epocha; fakta a porozumění odstup a přístup v práci historika; otázka „současných dějin“